

Keskiviikko 31.8.2011 kello 16.40 - 17.00

Läsnä

pj. Johannes Koskinen /sd
vpj. Outi Mäkelä /kok
jäsen. Sauli Ahvenjärvi /kd
Tuija Brax /vihr
Maarit Feldt-Ranta /sd
Tarja Filatov /sd
Kalle Jokinen /kok
Ilkka Kantola /sd
Pia Kauma /kok
Kimmo Kivelä /ps
Anna Kontula /vas
Jukka Kopra /kok
Markus Lohi /kesk
Elisabeth Naucclér /r
Tom Packalén /ps
Vesa-Matti Saarakkala /ps
Tapani Tölli /kesk
vjäs. Kimmo Sasi /kok
sihteeri Timo Tuovinen

valiokuntaneuvos

1 § *Nimenhuuto*

Toimitettiin nimenhuuto. Läsnä oli 18 jäsentä.

2 § *Päätösvaltaisuus*

Kokous todettiin päätösvaltaiseksi.

3 § *U 26/2011 vp luonnoksesta Euroopan rahoitusvakaussvälinettä koskevan puitesopimuksen muuttamisesta (Euroopan rahoitusvakaussväline)*
U 27/2011 vp luonnoksesta Euroopan vakaussmekanismia (EVM) koskevan sopimuksen muuttamisesta (Euroopan vakaussmekanismi)

Käsittely

Jatkettiin yleiskeskustelua.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksyttiin seuraava kannanotto:

Valiokunta huomauttaa siitä, että valtioneuvoston kirjelmät U 26/2011 vp ja U 27/2011 vp ovat tietosisällöltään puutteellisia,

mikä on vaikeuttanut asioiden käsittelyä ja valiokunnan kannan muodostamista.

Perustuslakivaliokunta on aikaisemmin korostanut (PeVL 1/2011 vp) eduskunnan tiedonsaannin ja vaikutusmahdollisuuksien merkitystä ennen Euroopan vakausmekanismin (EVM) päätöksiä. Nämä mahdollisuudet on turvattava myös Euroopan rahoitusvakausvälineen (ERVV) yhteydessä. Eduskunnan on saatava riittävä ja oikea-aikainen tieto, jotta se voi ottaa kantaa käsiteltäviin asioihin.

Valiokunta yhtyy valtioneuvoston kantaan siitä, että muutokset EVM:a ja ERVV:a koskeviin sopimuksiin voivat olla perustuslain 94 §:n 1 momentissa tarkoitettulla tavalla siten merkitykseltään huomattavia, että eduskunnan suostumus on niille tarpeen. Lisäksi sopimusmääräykset kuuluvat osaksi eduskunnan lainsäädäntö- ja budjettivallan piiriin.

Valiokunta katsoo valtioneuvoston näkemystä tukien, että perustuslain 1 §:n Suomen täysivaltaisuutta ja kansainväliseen yhteistyöhön osallistumista koskevat säännökset osaltaan puoltavat sitä, että ERVV:n hallitus tekee valtioneuvoston kirjelmässä yksilöidyt päätökset yksimielisesti, tai niitä koskevat seikat sisällytetään puitesopimukseen, eikä enemmistöpäätöksellä kuten sopimusmuutosehdotuksessa esitetään.

Ehdotuksiin sisältyy mahdollisuus, että tukea voidaan antaa kriisiin ajautuneelle maalle poikkeuksellisesti myös ostamalla ko. valtion joukkovelkakirjoja. Valiokunta pitää tärkeänä, että sopimuksia laadittaessa ja jatkovalmistelussa arvioidaan tällaisen järjestelyn suhdetta perussopimuksen bail out-kieltoon.

Edustajat Saarakkala, Kivelä ja Packalén ilmoittivat, että he eivät voi yhtyä perustuslakivaliokunnan enemmistön kantaan ja esittivät eriävänä mielipiteenään seuraavan:

Maastrichtin sopimukseen sisällytettiin nykyisen Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 125 artikla, joka kielittää unionia ja jäsenmaita ottamasta vastatakseen toisen jäsenmaan velkaongelmia. Tämän nk. no-bailout -sopimuskirjauksen tehtävä oli sitoa jäsenmaiden kädet, jottei millekään maalle synyisi kiusausta ajautua toisten elätettäväksi.

EVM-valtiosopimuksen ja ERVV-puitesopimuksen hyväksyminen siis toisin sanoen edellyttäisi muutoksia Euroopan unionin toiminnasta tehtyyn sopimukseen, minkä takia em. sopimuksia ei voidakaan pitää EU:ssa tehtävinä sopimuksina eikä niitä voida sisällöltään myöskään rinnastaa EU:ssa tehtäviin päätöksiin. Kyse on sopimuksista, joista päättäminen perustuslain 93 §:n 1 momen-

tin mukaan kuuluu tasavallan presidentin ja valtioneuvoston yhteistoiminnan piiriin.

EVM- ja ERVV-sopimukset ovat merkityksellisiä perustuslain 3 § 1 momentin ja 7 luvun mukaan eduskunnalle kuuluvan budjettivallan kannalta. Kokonaisuutena tarkastellen EVM- ja ERVV-sopimukset ovat vaikutuksiltaan huomattavia, millä perusteella toisaalta eduskunnan tulisi päättää niistä.

Ristiriidan johdosta EVM- ja ERVV-sopimuksista on Suomen perustuslain kannalta toistaiseksi ongelmallista tehdä kansallisia päätöksiä, eikä perustuslakivaliokunta voi mielestämme tulkita sopimusten luonnetta ikään kuin parhain päin. Ongelma ei tältä osin ole Suomen perustuslaissa, vaan EVM- ja ERVV-sopimuksissa. On tärkeää, ettei kansallinen perustuslakimme taivu ongelmallisten sopimusten edessä, vaan kunnioitamme sitä ja vaadimme sellaista päätöksentekoa myös ylikansallisella ja kansainvälisellä tasolla, joka ei ole perustavaa laatua olevassa ristiriidassa perustuslakimme kanssa.

Mikäli EVM- ja ERVV-sopimusten yhteydessä ongelmaksi ei koeta niiden sisältöä, vaan Suomen perustuslain sisältö, siinä tapauksessa niiden tahojen, jotka haluavat EVM- ja ERVV-sopimuksista päätettävän, on tehtävä esitys Suomen perustuslain muuttamisesta, niin jottei synny sellaista tulkintaristiriitaa kuin nyt, jossa ei voida yksiselitteisesti ratkaista, kumman, eduskunnan vai tasavallan presidentin, tulisi päättää EVM- ja ERVV-sopimusten hyväksymisestä/hylkäämisestä.

EVM-valtiosopimuksesta päättäminen ja ERVV-puitesopimukseen tehtävistä muutoksista päättäminen tai kokonaan uudesta ERVV-sopimuksesta päättäminen edellyttäisivät, että EU:n uusi perustamissopimus olisi astunut voimaan siltä osin kuin Eurooppa-neuvosto on hyväksynyt siihen muutoksen (SEUT) 136 artiklaa koskien niin, että siihen on lisätty uusi 3 kohta. Sen mukaan euroalueen jäsenvaltiot voivat perustaa vakausmekanismin turvaamaan koko euroalueen rahoitusvakautta. Vasta tämä kirjaus kumoaisi no-bail-out -kirjauksen.

Perustuslakivaliokunta ei ole antanut lausuntoa voimassa olevasta ERVV-sopimuksesta lainkaan, kun sopimuksen hyväksymisestä aikanaan päätettiin, joten sopimusmuutoksen tai kokonaan uuden ERVV-sopimuksen yhteydessä on voitava kyseenalaistaa myös koko aiempi päätöksentekoprosessi ERVV-sopimusta koskien siihen liittyvien valtiosääntöoikeudellisten ongelmien kannalta. Käytännössä on kyseenalaistettava koko olemassaoleva ERVV-sopimus, samoin kuin siihen tehtävät mahdolliset no-bail-out -sopimuskirjausta heikentävät muutokset. Niin ikään on kyseen-

PÖYTÄKIRJA 11/2011 vp

alaistettava myös mahdollisesti kokonaan uusi ERVV-sopimus, joka on ristiriidassa no-bail-out -sopimuskirjauksen kanssa. Sama koskee EVM-valtiosopimusta, jonka hyväksymisestä Suomi ei ole vielä edes päättänyt.

Asian käsittely valiokunnassa todettiin päättyneeksi.

4 § *Seuraava kokous*

Ilmoitettiin, että valiokunnan seuraava kokous on tiistaina 6.9.2011 klo 10.00.

Pöytäkirjan vakuudeksi

Timo Tuovinen
valiokuntaneuvos